

Sygn. akt VIII U 1201/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. Inspektorat w Z. zobowiązał J. M. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń tytułem renty socjalnej za okres od 1 czerwca 2017 roku do 28 lutego 2018 roku, w kwocie 7560,00 zł.

/decyzja k. 402 akt ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji w dniu 9 maja 2018 r. wniósł J. M. podnosząc iż w 2017 r. kilkakrotnie wysyłał z Aresztu Śledczego informacje do ZUS informujące o jego tymczasowym aresztowaniu, w tym stanie rzeczy wydana decyzja nie jest uprawniona. Odwołujący nadmienił też, iż zwróci świadczenia po opuszczeniu Zakładu Karnego.

/odwołanie k. 3-4/

W odpowiedzi na powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania.

/ odpowiedź na odwołanie k. 6/.

Pismem procesowym z dnia 16 października 2018 r. pełnomocnik z urzędu wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów udzielonej pomocy prawnej oświadczając iż nie zostały one uiszczone ani w całości ani w części.

/ pismo k. 49/

Na rozprawie w dniu 13 grudnia 2018 r. poprzedzającej wydanie wyroku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe.

/ protokół z rozprawy k. 69-70/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. urodził się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/.

Decyzją z dnia 30.10.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął wypłatę renty socjalnej. Wydając wskazaną decyzję, Zakład pouczył J. M. o tym, iż prawo do renty nie przysługuje, między innymi, osobie tymczasowo aresztowanej czy też odbywającej karę pozbawienia wolności

/decyzja k. 349-349 v. akt ZUS/.

Od dnia 23 maja 2017 r. J. M. przebywa w zakładzie karnym

/pismo k. 399 akt ZUS/.

Pismem z dnia 24 lutego 2018 r. J. M. poinformował ZUS, iż już kilkakrotnie zwracał się o zawieszenie wypłaty renty socjalnej związku z pobytem w Zakładzie Karnym, niemniej jednak jego pisma pozostają bez odpowiedzi.

/ pismo k. 393 akt ZUS/ .

Decyzją z dnia 8 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał wypłatę renty socjalnej odwołującemu.

/ decyzja k. 394 akt ZUS/

Decyzją z dnia 12 marca 2018 r. Zakład podjął wypłatę wnioskodawcy od dnia 1 marca 2018 r. uprzednio zawieszanej renty.

/ decyzja k. 395 akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie otrzymywał żadnych pism ubezpieczonego a także z Zakładu Karnego informujących o fakcie odbywania kary pozbawienia wolności przez J. M.

/ pismo k. 397 akt ZUS, pismo k. 42/

Areszt Śledczy w Ł. nie prowadzi rejestru korespondencji wysyłanej przez osadzonych a jedynie zbiera ją z oddziałów penitencjarnych i niezwłocznie przekazuje do sekretariatu Aresztu Śledczego w Ł.. Areszt nie jest w stanie ustalić czy J. M. kierował korespondencje do ZUS-u w Ł. z informacją o pobycie w areszcie.

/ pismo k. 58/

Pomimo faktu tymczasowego aresztowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w okresie od 1 czerwca 2017 roku do 28 lutego 2018 roku, przekazywał na rachunek wnioskodawcy świadczenie rentowe, które to odwołujący się podejmował ./okoliczność bezsporna/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o załączone do akt sprawy dokumenty w tym w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd uznał za niewiarygodne i pominął kopie pism z dnia 24 maja 2017 r., 14 sierpnia 24 listopada (...), 28 grudnia 2017 r. k. 18-21, przedstawione przez wnioskodawcę na okoliczność wysyłania z Aresztu Śledczego zawiadomień do ZUS w przedmiocie wstrzymania wypłaty renty socjalnej w związku z osadzeniem wnioskodawcy w tym areszcie, gdyż brak jest jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego fakt ich rzeczywistego nadania. Znamiennym jest również, iż faktu nadania i odbioru tej korespondencji nie potwierdził ani Areszt Śledczy w Ł. ani oddział ZUS.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z przesłuchania J. M. w charakterze strony, na okoliczności wskazane w odwołaniu w tym informowania ZUS o fakcie przebywania w zakładzie karnym, wysyłania korespondencji oraz na okoliczność sytuacji finansowej zgromadzany w sprawie materiał dowodowy był bowiem wystarczający dla poczynienia ustaleń w sprawie - art. 299 kpc. Ponadto same twierdzenia wnioskodawcy w tym przedmiocie nie mają znaczenia dla rozpoznania sprawy, nie mają bowiem wpływu na ustalenie czy sporne świadczenia są mu należne. Tym samym wskazany dowód był całkowicie zbędny dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie J. M. nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Stosownie do treści art. 8 ust. 1 i 2, ustawy o rencie socjalnej z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1340 ze zm.), renta socjalna nie przysługuje za okres tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności, z zastrzeżeniem ustępu 1a (tj. w przypadku osób odbywających karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego). Osoba tymczasowo aresztowana lub odbywająca karę pozbawienia wolności jest obowiązana niezwłocznie powiadomić właściwy organ wypłacający rentę socjalną o tymczasowym aresztowaniu lub o odbywaniu kary pozbawienia wolności. Obowiązek ten spoczywa również na dyrektorze aresztu lub zakładu karnego.

Z kolei art. 15 pkt 1, przywołanej ustawy stanowi, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio, między innymi, art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 - 2 i 4, ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1270), osoba która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania,

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

A zatem podstawą uznania świadczenia za nienależne jest zaistnienie okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Chodzi tu o okoliczności, które nie istniały w chwili przyznania świadczenia, natomiast powstały w czasie jego pobierania.

Uwzględniając powyższe nie ulega wątpliwości Sądu Okręgowego, iż wypłacona wnioskodawcy renta socjalna za okres od 1 czerwca 2017 roku do 28 lutego 2018 roku, była świadczeniem nienależnym. Od dnia 23 maja 2017 r. J. M. przebywał bowiem w zakładzie karnym a mimo to wypłacane świadczenie przyjmował. Przy tym jak podniesiono przepis art. 138 ust. 2 pkt 1 wyżej cytowanej ustawy uzależnia zwrot uznanego za nienależnie wypłacone świadczenie od prawidłowego pouczenia o skutkach pobierania świadczenia bez podstawy prawnej. Bezspornym jest, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych pouczył J. M. o tym, iż prawo do renty nie przysługuje, między innymi, osobie tymczasowo aresztowanej czy też odbywającej karę pozbawienia wolności. W. wiedział, iż w związku z pobytem w zakładzie karnym nie jest uprawniony do tego świadczenia. W związku z powyższym brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do kwestionowania żądania zwrotu renty socjalnej.

Nieistotnym dla wskazanej oceny jest przy tym, czy wnioskodawca w sposób należyty poinformował organ rentowy o okoliczności skutkującej wstrzymaniem wypłaty świadczenia rentowego. Jeszcze raz podnieść należy, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie potwierdza nadania korespondencji w tym przedmiocie, choć wnioskodawca przedłożył rzekome jej kopie. Okoliczność pobierania świadczenia na skutek ewentualnego błędu organu rentowego jest jednak prawnie irrelevantna na płaszczyźnie przepisu art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.), w związku z czym nie może być podstawą do zwolnienia ubezpieczonego z obowiązku zwrotu świadczenia. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 lutego 2018 r. III AUa 248/17 Legalis Numer 1760415/. Tym samym nawet gdyby uznać, iż wnioskodawca informował ZUS o swoim pobycie w areszcie śledczym – do czego w świetle materiału dowodowego brak uzasadnionych podstaw - nie czyni to wypłaconych mu świadczeń należnymi.

Natomiast na wypadek tego rodzaju zdarzenia prawnego, ustawodawca przewidział dla świadczeniobiorcy wyraźny przywilej polegający na ograniczeniu okresu, za który organ może domagać się zwrotu świadczenia nienależnie pobranego, z trzech lat do dwunastu miesięcy./ Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 15 kwietnia 2013 r. I UK 598/12 Legalis Numer 742614/. Na gruncie rozpoznawanej sprawy żądanie zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej nie przekracza jednak okresu 12 miesięcy poprzedzających wydanie decyzji o wstrzymaniu wypłaty renty socjalnej. Nie sposób więc uznać, że i w tym zakresie zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do uwzględnienia odwołania skarżącego.

W świetle tych okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak punkcie pierwszym sentencji

O zwrocie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu (w punkcie drugim wyroku) orzeczono na podstawie §15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1714) uwzględniając zwrot 23 % stawki podatku VAT.

J.L.